

Cl  mence Boulouque

Fransız yazar, eleştirmen ve akademisyen. Paris'teki Institut d'  tudes Politiques'te eēitim gördükten sonra akademik çalışmalarını Amerika Birleşik Devletleri'nde sürdürdü. 2014 yılında New York   niversitesi'nden Yahudi   alışmaları ve Tarih alanında doktorasını aldı; ardından Pensilvanya Üniversitesi Katz Center'da doktora sonrası araştırmalar yürüttü. Yazarlık ve akademiyi birlikte sürdüren Boulouque, Fransa'da romanları ve denemeleriyle tanınırken, edebiyat ve sinema eleştirileriyle de öne   ıktı. Halen Columbia Üniversitesi Din Bilimleri Bölümü'nde profesör olarak görev yapıyor.

Eymen Yalaz

İstanbul Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü mezunu. Dört dilde çeviriler yapıyor ve içerik üretiliyor.   evirmenliēin yanı sıra kitap seslendirmenliēi ve dublaj işleriyle uērařan Yalaz, çalışmalarını edebiyat ve dil üzerine sürdürüyor.

Alacakaranlık Hissi

Le Sentiment des crépuscules

Clémence Boulouque

Roman

© 2024, Éditions Robert Laffont, Paris

© 2026, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Yayıncı Sertifika No: 44066

Genel yayın yönetmeni: Erdem Öztop

Editör: Bağış Alper Kovan, Deniz Dursun

Son okuma: Eylem Akinhay

Çeviren: Eymen Yalaz

Kapak tasarımı: Fatih Erol

Sayfa tasarımı: Aynur Altınel

ISBN: 978-975-10-5026-7

Birinci baskı: Temmuz, 2026

Baskı ve Cilt

Adın Basım Yayın Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

Ataköy 7-8-9 Kısım Mah., Çobançeşme E-5 Yan Yol Cad.,

Ataköy Towers A Blok, No:20/1, İç Kapı No: 70,

Bakırköy, İstanbul

Tel: 0212 485 21 25

Sertifika No: 79670

İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8

34196 Yenibosna – İstanbul

Tel: +90 212 496 11 11 (Pbx)

Faks: +90 212 496 11 12

posta@inkilap.com

inkilap.com

Bu kitabın hakları Atlas Publishing Lab aracılığıyla alınmıştır.

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi'ne aittir. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının izni alınmaksızın hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

ALACA KARANLIK HİSSİ

Cl  mence Boulouque

Çeviren: Eymen Yalaz

Helen için.

“İkindi vaktinin ışığında,
Adeta yıllar birbirine karıştı ve zaman şeffaflaştı.”

Patrick Modiano, *Yıkıntı Çiçekleri*

1

“Beni ileride bırakabilir misiniz lütfen?”

“Elbette efendim. Ama henüz Elsworthy Road’a gelmedik.”

“Yürüyerek devam etmek istiyorum. Biraz yürümem lazım.”
Yolcu ücretini uzattı.

“Üstü kalsın.”

“Ah, teşekkür ederim efendim. İyi günler.”

Adam dışarı çıktı, sürücü ise camı indirip ona doğru eğilerek sordu:

“Peki oraya nasıl gideceğinizi biliyor musunuz? Birkaç metre sonra The Regent’s Park and Primrose Hill adında içinden tepeye çıkılan büyük bir park göreceksiniz. Az daha ilerleyince de Elsworthy’yi bulursunuz.”

“Teşekkür ederim.”

Siyah arabanın uzaklaşışını izledi; gövdesindeki iniş çıkışlar, City’de sık sık rastladığı silindir şapkaları hatırlatıyordu. Bu bilgiler onu duygulandırmıştı; tıpkı tanımadık kimselere gösterilen tüm gereksiz incelikler gibi. Son zamanlarda zihninde, insanlardaki iyilik emarelerini bir yama yapar gibi üst üste koyuyor, kendini iyiliğin ölmediğine dair telkin ediyordu. Tıpkı herbaryum için yaprak toplayan biri gibiydi. Önemsiz gibi görünse de çok

hayata dair... Misal, şoföre kim olduğunu ve neden kaçtığını söylemiş olsaydı yine aynı şekilde ilgi duyar mıydı?

Avusturyalı bir Yahudi sürgünde: Hem birçok şey ifade edebilir hem de hiçbir şey. Artık yalnızca edebiyatçı Stefan Zweig olamazdı. Kanun kaçaklarının bir temsilcisi olarak algılanmaktaydı ve bu rolü için daha iyi bir örnek olması gerektiğini düşünüyordu. Düşünceleri yaz fırtınaları gibiydi; sağanaklar, bir anda buz gibi bir yanmaya dönüşüyordu. Yürümek ona sahiden iyi gelecekti.

Ceketini çıkardı ve yaşlı ağaçların arasında belli boşluklarla yerleştirilmiş bankların bulunduğu park boyunca yürüdü. O esnada ileride yaşından dolayı kambur duran bir insanın silüetini gördüğünü sandı.

Çimlerin üzerine güneş vuruyordu. Budanmış çimler ona, Marienbad'daki tedavi günlerini hatırlattı: şafakta, küçük adımlarla koşarak, kendisine mütevazı bir kahvaltı sunulan komşu kaplıca kentine yetişmek zorunda olduğu günleri. O zamanları, yani üç yıl önceyi düşününce ne denli kilo verdiğini fark etti. O günlerde tombuldu, o bedenini şekle sokmayı kafaya koymuştu. Londra'da daha rahat ikamet edebilmek adına kendisini bir İngiliz vücuduna sokmak istiyordu. Yumurtalıktaki yumurta gibi bir vücudu olduğu için o şişik haliyle Alman gibi görüldüğü barizdi. Yeni hayatı yeni bir vücut da gerektiriyordu. Filizlenen bir aşkı vardı ve kadının gençliği, sonunda gönülsüzce kabullendiği sarkık hatlarını ona daha fazla hatırlatıyordu.

Yalnızlığıyla ve şehirden gelen mektuplarla baş başa olduğu sırada, Marienbad'ın yaşlanan yazarlar yeri haline geldiğine kanaat getirdi. Goethe de tam olarak burada en büyük tutkusu olan Ulrike ile tanışmıştı; Ulrike'nin onu geri çevirmesi en güzel ağıtları için ilham vermişti ona. Zweig bu hikâyeyi yazışmalardan yola çıkarak yazmış ve Goethe'ye giderek daha çok bağlanmıştı.

Sanki Goethe, bu aşkı sayesinde tüm dünyaya hitap eden bir şair olabilmişti. Zweig o sırada, *İnsanlığın Yıldızının Parlادığı Anlar* kitabının Fransızcasını yeniden okuyordu.* Bir dönemi somutlaştıran, zamanın birkaç saate, birkaç karşılaşmaya, birkaç istisnai figüre sıkıştırıldığı bu hayattan küçük alıntılara ayrı bir sempatisi vardı.

Marienbad'da Zweig ne Goethe gibi yaralanmayı ne de onun duygularını deneyimledi, ancak genç sekreterine karşı hisleri olduğuna dair kendini ikna etmiş ve duygusuz bir ilişkiye sürüklenmişti. Lotte'un hem donuk hem de nazik gözlerinde, kendi varlığı hâlâ bir önem arz ediyor gibi hissetmiş ve yaşamına bir damla değer katmıştı.

Bakışlarını indirip gömleğindeki her kabarıklığı, ona tehdit gibi görünen her çıkıntıyı dikkatle yokladı. İç rahatladıktan sonra sokağın diğer tarafına baktı. Siyah beyaz mermerlerin yarattığı kontrastla öne çıkan revaklı ev sırası, insanı içine çeken basamaklı girişleriyle, yukarıdan bakmayı seven Viyanalı aristokrat apartmanlarının yüksek duvarlarından çok uzaktı. Londra'da aradığı şey de tam olarak buydu: sıcak sayılmasa bile kayıtsız sakinliğiyle huzur veren bir dinginlik.

Ağır ağır yürüyen bir anne ve onun neredeyse ergenlik çağındaki kızının yanından geçtiği sırada konuşmalarına kulak misafiri oldu:

“Willst du heute Oma anrufen, oder?”**

Almanca sözcüklerden irkildi. Gözleri konuşan kadının kiyle buluştu. Kadın bakış karşısında ürkererek gözlerini çevirdi. Çocuk ise olanlara dair hiçbir şey fark etmemişti; gözleri yeni, ama eski moda olan parlak ayakkabılarına dikilmişti. Kadın

* *İnsanlığın Yıldızının Parlادığı Anlar* kitabının bir bölümünde Stefan Zweig, 74 yaşındaki Goethe ve 19 yaşındaki Ulrike'nin aşkına yer vermiştir. (ç.n.)

** “Bugün büyükannenini aramak ister misin?” (Alm.)

hışımla çocuğun kolunu sıktı. Belirgin olan Alman aksanını bastırmaya çalışarak ünsüz harfleri itinayla çıkardı ve yüksek sesle söyledi:

“*Come on, Esti. Let’s go. We’re late.*”*

Annesi bu sözle ona ansızın Almanca konuşmayı yasaklayınca küçük kızın yüzünden bir şaşkınlık geçti; sonra Zweig’i fark eder etmez ifadesini silip attı. Demek ki tehlikle işaretlerini sezmeyi ve yüzünü ifadesiz tutmayı öğrenmişti.

Almanca cümlesindeki tonlama onun mülteci mi yoksa Nazi mi olduğunu ele vermiyordu; Zweig da yabancıların kuşkucu bakışlarıyla tartılmanın, sürgünün acısına bir de utanç duygusu eklediğini çok iyi biliyordu.

1933 yılının sonbahar değilmiş gibi hissettiren bir gününde, Paris’te bir kafenin terasında otururken kendisine ve arkadaşları Klaus Mann’a “pislik Boche’lar”** diyen iri yarı bir kadına “Düşmanımız aynı,” demişti Fransızca olarak.

“Öyle söylediklerine bakmayın,” diye homurdanmıştı kadın.

Aslında pek de haksız sayılmazdı: Birçok kişi olmadığı biri gibi davranıyordu. Burada İngiliz faşist sempatizanlarının hücreleri Hitler propagandası adına faaliyet yürütüyor, Alman Büyükelçiliği muhbir kaynıyordu. Bazı Naziler kendilerini mülteci gibi gösterip dayanışma ağlarına sızıyordu. Sürgündeki tüm Almanlara potansiyel bir “beşinci kol”*** gözüyle bakılıyordu. Bazı İngiliz milletvekilleri Almanca konuşan Yahudileri “düşman yabancılar” arasında kayıt altına alıp, onları Nazilerle birlikte kamplara kapatmakla tehdit ediyordu.

Bu, Londra’da ağızdan ağıza dolaşan söylentilerden sadece biriydi; mültecilerin toplandığı her yerde farklı biçimlerine rast-

* “Haydi, Esti. Haydi gidelim. Geç kaldık.” (İng.)

** Fransızların Almanlar için kullandıkları argo sözcük.

*** Beşinci Kol: Bir ülkede gizlice düşmanın yararına çalışan casus grup. (ç.n.)

lanan, aslında anlatanların çaresizliğini yansıtan söylentilerdi bunlar. Yeni dünyalarını anlamlandırmak, ellerinden kayıp giden her şeye bir açıklama bulmak için ürettikleri; kısacası, her şeyi kuşatan bir güçsüzlüğün ifadesiydi.

Her şey bulanıktı, her şey tehditkâr görünüyordu. Ve bu boğucu his, ancak arada bir ya da dalgınlık anlarında kısa süreliliğine kayboluyordu.

Anne, çocuğuyla yalnız kaldığını sanıyordu, fakat Zweig arkalarında belirdi. Şimdi kadın, onun duyup duymadığını, ısrarcı bakışının düşmanca bir anlam taşıyıp taşımadığını, sivil kıyafetli bir polis olarak kimlik kontrolüne kalkışıp kalkışmayacağını bilememenin tedirginliği içindeydi.

Belki de kadının ülkede yasal statüsü yoktu. Yoksa gözleminde neden böylesine büyük bir korku belirecekti ki? Bu korku, peşine düşülmüş insanları, güvenli bir sığınak bulduklarında bile kolay kolay terk etmiyordu. Hepsinin yüzünde daha ne kadar kalacaktı bu ifade? Hatta belki Zweig'ın yüzünde de.

Zarif bir Kuzey aksanına sahip bu kadın, kızına büyükannesini aramak isteyip istemediğini sormuştu; bir zamanlar son derece sıradan sayılabilecek bir soruydu bu; ama artık hiçbir şey sıradan görünmüyordu. Hem neden ayrı düşmüştü büyükannesinden? Pek çok yaşlı gibi o da Almanya'da mı kalmıştı? Hannover'de? Hamburg'da? Bu, telefonu kapattığında kalplerini paramparça edecek bir uzak mesafe konuşması mı olacaktı?

İçinden bir ses ikisinin burada yalnız olduğunu, sevgi dolu bir baba ve kocanın onları korumak için elinden geleni yaptığını ve yakında yanlarına geleceğini söylüyordu. Ya da bu kadın Yahudi olmayan ve çevresinden ayrılmak istemeyen biriyle evliydi ve evlilikleri dağılmış, bu anlaşmazlık kocasının Nazilere sempati duymasına neden olmuştu?

Esasen politika, çözülmeye yüz tutmuş evliliklere indirilen son darbeydi; insanların birbirinden uzaklaşmalarına haklı bir gerekçe sunuyordu.

Peki Zweig neden en karanlık hipotezi seçiyordu? Bunun cevabını çok iyi biliyordu: Kendisini yansıtan varsayımlara dalmaya meyilliydi. Bu varsayımların peşine düşmesinin nedeni, onlarda kendi hayatının yansımasını görmesiydi. Kendi sürgünü, yalnızca Avusturya'dan kopuşu anlamına gelmiyordu; Friderike'den ve birlikte geçirdikleri yirmi altı yıldan da ayrılığı demekti. Aylardır tartışmaları, sonunda yatışıp birbirlerine sarıldıkları dolambaçlı bir yol olmaktan çıkmıştı. Sevgi çoktan tükenmişti; aralarındaki boşluk derin ve apaçık ortadaydı. Ama Friderike aksine inanıyormuş gibi davranıyor, Zweig'in boş bakışlarını ve yanına yaklaştığında istemsizce geri çekilişlerini görmezden geliyordu.

Dünyanın çalkantılı hali ayrılıklarını hızlandırmıştı: Şubat 1934'te bir sabah Avusturya'nın yeni hükümeti tarafından gönderilen polislerin sosyal demokrat darbecilerin yararına sakladığı iddia edilen silahları bulma baskını, sonlarının habercisiydi. Tedbirleri saçma olsa da cezaları açıktı: Yazar, izlenecek düşmanlar listesindeydi.

Bu müdahaleyi sineye çekememişti. Friderike ise bunun taşıdığı anlamı kavrayamadığından, gösterdiği öfkeyi abartılı bulmuştu. Zweig birkaç eşyasını toplayıp Londra'ya yerleşmiş, ardından da karısına birlikte kurdukları hayatın artık sona erdiğini bildirmişti.

Böylece Friderike, birlikteliklerinden geriye kalanları (Salzburg'daki ev, mobilyalar, kitaplar) satmak için Avusturya'da kalmıştı. Uzun süre bu ayrılığın geçici bir sıkıntı olduğuna, Zweig'in abartılı tepkiler verdiğine, tıpkı kavgalar gibi Nazi-lerin de gelip geçeceğine inanmıştı: Gökyüzünü kısa süreliğine

söndüren sığırcık sürüleri gibiydi. Bu da Zweig'ı öfkелendiri-yordu; tıpkı anlamazdan gelen herkes gibi, Friderike de olup bitenin ciddiyetini görmek istemiyordu.

Arzu ve isteklerini genelde alıştırma alıştırma ve gizlice empo-ze eden bu adam, bu sefer kendini zorlamıştı: Avusturya'yı ve Friderike'yi terk etmiş, kendini her şeyden, tüm geçmişinden soyutlamıştı. Yeni sekreteri Lotte ona güven duygusu vermiş-ti ve o, bu duyguyla kendini yeniden doğmuş gibi hissetmişti. Hafifleyeceğini sanmıştı. Gerçekte ise durum hiç öyle olmadı. Bugün de yine aynı gerçekle yüzleşmişti: Bir kadının kızıyla Al-manca konuştuğunu görünce onlar için trajik hayatlar kurgula-yıp kendini onların yerine koymuştu. Gidip selam vermeli, bir şeye ihtiyaçları olup olmadığını öğrenmeliydi belki de. Fakat bunun hiçbir anlamı yoktu: Tanımadığı bu insanlara yardım teklif etmek onları muhtemelen korkutacaktı.

Arkasını döndü. Kadınla çocuk onu geçtikten sonra ya-vaşlamışlardı. Bu boş heyecandan bile en azından yıl sonun-da Amerika'da yapacağı *sanatsal yaratımın sırları* hakkındaki konuşması için ilham toplayabilirdi. Konuşma yapacaktı güya, ama tam da bu aralar, bu sırlar adeta ellerinin arasından ka-yıp gidiyordu. Anschluss'tan bu yana zihni adeta bir mengene içinde sıkışmış, günlerce tek satır bile yazamayacak kadar felç olmuştu.

Konferans turu, bazı fikirlerini kâğıda dökmek veya her şey-den önce Avrupa'yı terk ederek Amerika Birleşik Devletleri'ne giriş vizesi almak için bir mazeretti. Böylece tekrar kaçmak zo-runda kalırsa vizesi hazır olacaktı. New York'taki yayıncısı Ben Huesch onun suç ortağıydı. Ama bu fikirler bizzat kendini de korkutuyordu: Günümüzde, 1938 gibi olayların göbeğinde bir tarihte, bir Avrupalının, bilhassa Avusturyalı bir Yahudinin gelecek planları yapması komik, hatta sapkınca görülüyordu.